

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V úvodní kapitole práce jsou představena teoretická východiska, které tvoří základní linii výzkumu. Ve vztahu ke zvoleným hypotézám jsou předložena teoretická východiska dualismu práva (právo veřejné a právo soukromé), a teoretická východiska principů smluvního práva. Předložená východiska práva soukromého a práva veřejného jsou použita především k ověření třetí hypotézy, spojené s domněnkou, že principy smluvní svobody ČR mohou být ovlivněny nikoli prostřednictvím působení mezinárodní organizace (Unie), ale prostřednictvím působení vnitrostátní exekutivy. K ověření této hypotézy současně slouží teoretická východiska transpozice cílů unijních směrnic do vnitrostátního právního řádu ČR. Pro ověření druhé a třetí hypotézy je do této kapitoly současně zahrnuto teoretické pojednání o DCFR.

1.1 Právo soukromé a právo veřejné

Pro předkládaný výzkum je nezbytný teoretický koncept odlišných principů práva soukromého a práva veřejného. Velmi zjednodušeně lze úvodem uvést, že právo soukromé upravuje společenské vztahy na základě rovnosti účastníků, primární snahou je ochrana zájmu jednotlivce. Tvoří jej především normy dispozitivní. Významný prvek při vzniku soukromoprávního vztahu mezi účastníky tvoří konsensus. Metodou regulace právních vztahů je smlouva.¹ Naproti tomu právo veřejné je založeno na nerovném postavení subjektů, hlavním cílem norem je zájem na dobrém fungování veřejné správy. V rámci právních vztahů vždy vystupuje jeden subjekt v pozici nadřazeného subjektu (obvykle orgán veřejné moci), který má právními předpisy svěřenou pravomoc autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech jiných subjektů, tj. fyzických a právnických osob (nepodřízených ve smyslu hierarchie orgánů veřejné moci). Právo veřejné je upraveno výlučně kogentními normami. Metodou regulace je právní norma a právní akty vydané orgány veřejné moci na základě zmocnění, jež právní norma upravuje.²

---

¹ KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2019, s. 9. ISBN 978-80-7380-742-9.

² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 23. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

1.1.1 Vymezení práva soukromého a práva veřejného

Rozlišování práva na právo soukromé a právo veřejné je příznačné právu kontinentálnímu, když toto analogicky přejímá původní rozlišování práva veřejného (*ius publicum*) a soukromého (*ius privatum*), na kterém stavělo již právo římské. Předmětem soukromého práva byla regulace majetkových i osobních vztahů jednotlivců jako např. právo rodinné, práva věcná, obligační a právo dědické. Právo veřejné naproti tomu regulovalo záležitosti týkající se záležitostí státu, státní zřízení a správu, dále pak vztah jednotlivce ke státu, jako např. právo ústavní, správní a trestní.³ Římské právo veřejné především pak přiznávalo občanům celou řadu oprávnění, na základě kterých se římský občan mohl účastnit jednání lidového shromáždění, vykonávat státní úřady či bojovat v řadách národního vojska. Právo soukromé pak přiznávalo dvě rámcové oblasti práv, a to právo obchodu (*ius commercii*) a právo uzavřít sňatek (*ius connubii*). *Ius commercii* v tomto ohledu umožnilo římskému občanu se účastnit majetkových vztahů a v těchto vztazích právně jednat.⁴ Teorie rozlišování práva soukromého a veřejného v římském právu byla postavena na zájmu, kdy následně v případě veřejného zájmu či obecného blaha se užilo práva veřejného a v případě zájmů osobních práva soukromého. Problematickou pro tuto teorii rozlišování se pak jeví obtížná konkretizace pojmů, jako je zmíněné obecné blaho či veřejný zájem, a dále pak i skutečnost, že i v případě soukromoprávních norem právní normy sledující veřejný zájem, když je jejich cílem upravit určité společenské vztahy ve společnosti.⁵ Přetrvávající rozlišování kontinentálního práva na právo soukromé a veřejné má však podle Knappa omezený význam, když právě samo rozlišování těchto práv je nejasné. Obecně je v souvislosti s rozlišováním práva soukromého a práva veřejného mnoha autory poukazováno na nechuť opustit toto rozlišování z ideologických pozic, kdy Knapp výslovně zmiňuje marné teoretické spory především uvnitř bývalých socialistických států⁶, když je mezi nimi uznávána nezřetelná hranice, která není zcela ostře posuzována.⁷

Nejvýstižnější teorií rozlišování těchto práv je rozlišování dle postavení subjektů, kdy v právu soukromém je postavení subjektů rovné založené na principu ekvivalence, zatímco v právu veřejném je vždy jeden ze subjektů v postavení silnějšího,

³ KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C. H. Beck vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xxii, s. 55. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.

⁴ *Ius commercii* a *ius connubium* bylo původně přiznáno jen římským občanům, když později se tato rozšířila i na některé cizince, nejprve na tzv. Latini prisci. Blíže: KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. Vyd. 2., dopl. a přeprac., v nakl. C. H. Beck vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xxii, s. 58. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.

⁵ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 23. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

⁶ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 69. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 21. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

jež je důsledkem principu subordinace.⁸ Knappem zmiňovaná teorie subordinační, považovaná právní teorií za převažující, se pak jeví problematickou především v moderním pojetí státu a současném pojetí veřejné správy. Třetí významná teorie rozlišování práva soukromého a veřejného, teorie organická, spočívá na principu příslušnosti subjektu v určitém právním poměru k některé veřejné korporaci.

Pokud je taková příslušnost subjektu založena, řídí se právní poměr normami práva veřejného. V případě, že taková příslušnost založena není, jde o právní poměr práva soukromého.⁹ I tato poslední teorie je kritizována, především pak pro nejasné vymezení veřejnoprávního poměru, které neodpovídá skutečnému stavu a nelze jej z tohoto důvodu považovat za věrohodné a jednoznačné kritérium. Tato skutečnost vedla k modifikaci této třetí teorie do teorie zvláštního práva, na základě které je právo soukromé právem obecným a právo veřejné právem zvláštním, jež je přiznáváno nositelům veřejné moci při výkonu jím svěřených pravomocí. Pohledem této teorie je právo soukromé právem obecným, které upravuje práva a povinnosti všech subjektů, včetně zmíněných nositelů veřejné moci.¹⁰ Za úspěšnější pro možné rozlišení práva soukromého a veřejného lze považovat materiální organickou teorii, která na zmíněnou teorii zvláštního práva zřetelně navazuje. Dle teorie materiální organické teorie jsou právem veřejným ty právní normy, v nichž alespoň jeden subjekt právního poměru je nositelem veřejné moci.¹¹

1.1.2 Dualismus práva soukromého a práva veřejného

Shora zmíněné rozlišování práva na oblast práva veřejného a práva soukromého, přestože je příznačné pro kontinentální právní systém, přináší s sebou nepostradatelné členění právního řádu a především pak přehlednost jeho uspořádání. Právní odvětví dovolují na základě charakteristických právních vztahů odlišit jednotlivá odvětví práva, která jsou v jejich rámci regulována. Odlišným je i způsob, jimiž jsou vztahy v rámci určitého právního odvětví regulovány.¹² Knapp v této souvislosti výslovně uvádí, že o právním dualismu se (někdy) hovoří vzhledem k tomu, že kontinentální právo se často třídí na velké podsystémy.¹³

⁸ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 68. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

⁹ Subordinační koncepci je v tomto ohledu vytýkáno ztotožňování veřejné správy s policejním státem. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 23. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

¹⁰ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 24. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

¹¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 25. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

¹² Právní odvětví se obvykle vytváří kolem klíčového kodexu. ŠKOP, Martin. MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 23. ISBN 978-80-7357-709-4.

¹³ Současně však poznamenává, že přijímané třídění je spíše tradiční, empirické než opřené o vědecky určené kritérium. KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 68. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

Právní odvětví jako vyšší skladebná jednotka systému práva je pak množinou právních norem se shodnými znaky, kterými jsou buď typ, nebo obsah společenských vztahů, které právní norma reguluje. Běžně se rozlišuje právní odvětví občanské, trestní a správní. Společným pro určité právní odvětví jsou vždy základní zásady a principy, které se určitým odvětvím prolínají, a dále pak právní instituty jako obecná pravidla. Konkrétní právní normy určitého odvětví z těchto zásad, principů a institutů vycházejí a tvoří s nimi ucelený, vnitřně bezrozporný celek. Důvodem pro existenci určitého právního odvětví není jen historická kontinuita, ale především vliv hospodářský či společenský nebo zájem vlivné vládnoucí vrstvy či skupiny obyvatel.¹⁴ Samotné odlišení práva soukromého a práva veřejného, ačkoli bylo a je opakovaně kritizováno, má význam pro systematické členění právního řádu. Rozhodujícím pro toto rozlišování je předmět právních norem a jejich věcná příslušnost k lidské činnosti.¹⁵

Nový občanský zákoník v tomto smyslu výslovně uvádí, že soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy (§ 9 odst. 1).¹⁶ Předchozí právní úprava byla postavena na obdobném principu, když výslovně stanovila, že ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo. Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného (§ 1 odst. 2).¹⁷ Zákonodárce prostřednictvím zmíněných občanských zákoníků předem zřetelně definoval, že soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy nebudou upraveny výlučně jen právem soukromým (resp. občanským), ale i normami jiných právních odvětví, tedy prostřednictvím a na základě jiných způsobů regulace těchto vztahů.¹⁸

Pro vzájemné odlišení práva soukromého a práva veřejného (kromě shora zmiňovaných teorií) se v současnosti užívá především metody právní regulace, která dovozuje odlišit společenské vztahy podle způsobu, kterým jsou regulovány. Pojetí práva jako systému příkazů, zákazů a dovolení dovozuje uspořádat společenské vztahy na základě určitého zájmu (účelu), který je determinován obecným společenským zájmem a současně potřebou jeho ochrany.¹⁹ S právem soukromým je spojena soukromoprávní metoda regulace, kterou představuje autonomie vůle subjektů vstupujících do právních vztahů. Subjekty v rámci práva soukromého jsou vůči sobě v rovném postavení a mají výlučné postavení samy rozhodovat, zda právní vztah založí, změní

¹⁴ HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Právní teorie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 388. Monografie. ISBN 978-80-7380-458-9.

¹⁵ *Pozn.: Je zcela věcí zákonodárce, kterou metodu pro úpravu společenských vztahů zvolí, zda soukromoprávní či veřejnoprávní*. TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. xviii, s. 2. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ ŠKOP, Martin, MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 23. ISBN 978-80-7357-709-4.

¹⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 48. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

nebo zruší. Na tomto principu je pojata i státní moc, která je v soukromoprávních vztazích pojata jako běžná právnická osoba.²⁰ Rovnost postavení subjektů i při jejich faktické nerovnosti je vyjádřena zásadou, že po právu se má s každým ve stejné situaci nakládat stejně, kterou se nerozumí obecná rovnost každého subjektu s každým jiným subjektem, ale rovnost právního postavení, tj. požadavek, aby právo bezdůvodně neznevýhodňovalo a ani neznevýhodňovalo jedny před druhými.²¹ Naproti tomu je s právem veřejným spojena metoda regulace, která je postavena na nerovném postavení subjektů. Orgány veřejné moci (jako nositelé veřejné správy) se vůči jiným subjektům (fyzickým a právnickým osobám) pohybují v nadřazené pozici za účelem výkonu veřejné správy. Orgán veřejné moci v pozici nadřazeného subjektu má právními předpisy svěřenou pravomoc autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech jiných subjektů, tj. fyzických a právnických osob.²² Metodou regulace v rámci práva veřejného jsou právní normy a právní akty orgánů veřejné moci.²³

1.1.3 Typové znaky práva soukromého a práva veřejného

Vzájemné odlišení různých právních odvětví prostřednictvím tzv. typových znaků dovoluje poskytnout zásadní ochranu právním poměrům uvnitř každého právního systému. Právní odvětví za pomoci odlišných právních principů poskytují ochranu odlišným subjektům a zájmům, když sledující zcela různé cíle v rámci jednoho právního řádu. Požadavek na charakteristické znaky určitého právního odvětví zajišťuje, aby u jednotlivých právních odvětví nedocházelo k vzájemným přesahům.²⁴ K charakteristickým znakům pak v určitém právním odvětví přistupují i základní ideje, které tvoří předpoklad pro vznik následné normotvorby.

V případě práva soukromého je to idea, kdy povinnost nelze ospravedlnit důvody, které se týkají pouze jedné osoby²⁵, a dále pak idea, na základě které se zakazuje přenos kompetencí z jednotlivců na jednotky větší (stát).²⁶ Subjektům v rámci práva

²⁰ Výjimkou rovného postavení je případ porušení právní povinnosti. ŠKOP, Martin, MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 30. ISBN 978-80-7357-709-4.

²¹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 22. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

²² ŠKOP, Martin, MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 31. ISBN 978-80-7357-709-4.

²³ Pozn.: *Právní akty vydané orgány veřejné moci na základě zmocnění, jež právní norma upravuje*. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv., s. 23. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

²⁴ ŠKOP, Martin, MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 23. ISBN 978-80-7357-709-4.

²⁵ Tzv. ideál „relativního ospravedlnění“. TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. xviii, s. 2. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

²⁶ Tzv. idea „subsidiarity“. TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. xviii, s. 2. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

soukromého je ve velké míře ponechána možnost vytvářet si vlastní pravidla, avšak jen v limitech stanovených právem, kterým je následně poskytnuta vynutitelnost státní mocí (princip dispozitivnosti).²⁷ Soukromé právo je právo dispozitivní, kdy právní normy samy o sobě nikoho k ničemu nezavazují a subjektům práva ponechávají volnost, aby si určitou skutkovou podstatu upravily autonomně. Dispozitivní právní norma tak (na rozdíl od právní normy kogentní) respektuje lidskou vůli a této dává přednost. Právní norma je slabší než lidská vůle, z čehož vyplývá, že dispozitivní právní norma autonomní právo nevyklučuje, ale toto právo předpokládá.²⁸ Právní norma převážně užívaná v právu soukromém je právní norma podmíněná. Právní normy tak většinou ukládají adresátům povinnosti jen v případě splnění předpokládané skutkové podmínky. Zjednodušeným pojetím lze právní normu podmíněnou představit jako souvětí, jehož první část (věta) je hypotetickým výrokem (atecedent) a druhá část (věta) je větou normativní (konsekvent).²⁹

Základním právním institutem práva soukromého je smlouva³⁰, kterou účastníci právních vztahů mezi sebou zakládají vzájemná práva a povinnosti. Smlouvou strany vytvářejí pravidla, kterým se má jejich vzájemný vztah upravovat a kterým se mají strany řídit.³¹ Rozhodujícím v tomto ohledu je souhlas smluvních stran ohledně obsahu smlouvy a jeho právních následků.³² Limitem takto vytvořeného autonomního práva mezi subjekty je však soulad jejího obsahu s právním řádem. Smlouva, ačkoli není pramenem práva, je právotvornou z toho důvodu, že v mezích kogentního práva vytváří práva a závazky mezi smluvními stranami. Dle Knappa jde o základní a nejvýznamnější pramen práva autonomního.³³

Autonomie vůle je zřetelná zvláště v případě, kdy je uzavírána jiná než právní normou předvídaná (typická) smlouva, prostřednictvím které smluvní strany vyslovují vůli upravit si právní vztah jiný, než jaký obecná právní úprava předpokládá. I v takovém případě platí, že autonomní úprava daná smlouvou nesmí odporovat

²⁷ ŠKOP, Martin, MACHÁČ, Petr. *Základy právní nauky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 30. ISBN 978-80-7357-709-4.

²⁸ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 53. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

²⁹ Tradičně se užívá spojení hypotéza jako podmiňující skutková část, dispozice jako normativní část a sankce. KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 154. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

³⁰ Smlouvu jako základní institut soukromého práva právní řády nedefinují. Existence tohoto institutu se předpokládá. TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. xviii, s. 184. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

³¹ Hegel v této souvislosti uvádí, že smlouva vychází z libovůle; identické vůle, která smlouvou vstupuje do jsoucna, je jen vůle kladená jejich prostřednictvím, tedy jen společná; předmětu smlouvy jako jednotlivé vnější věci, neboť jen taková je podřízena jejich pouhé libovůli vzdát se jí. HEGEL, Georg Wilhelm Friedrich. *Základy filosofie práva*. Překlad Vladimír Špalek. Vyd. 1. Praha: Academia, 1992, s. 110. Filosofická knihovna. ISBN 80-200-0296-0.

³² TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. xviii, s. 184. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

³³ Úprava daná smlouvou nesmí odporovat právním normám kogentním. KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 144. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

kogentním normám.³⁴ Smluvní volnost v rámci práva soukromého zaručuje svobodu utváření obsahu normy a svobodu rozhodnutí o uzavření smlouvy.³⁵

V případě práva veřejného je právo vedeno ideou nadřazenosti veřejné moci v zákonem vymezených případech vůči ostatním subjektům práva. Nerovné postavení subjektů je vedeno cílem norem zajistit dobré fungování veřejné správy. V rámci právních vztahů vždy vystupuje jeden subjekt v pozici nadřazeného subjektu (obvykle orgán veřejné moci), který má právními předpisy svěřenu pravomoc autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech jiných subjektů, tj. fyzických a právnických osob (nepodřízených ve smyslu hierarchie orgánů veřejné moci).³⁶ Ústavním principem pro výkon veřejné moci je zásada, kdy veřejnou (státní) moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

Veřejné právo je právo kogentní, kdy právní normy zavazují své adresáty bezvýhradně a právní norma musí být na skutkovou podstatu aplikována vždy, čímž je předem vyloučena autonomní tvorba práva. Kogentní norma omezuje lidskou svobodu kategoricky, tj. v určité situaci vytváří právní stav nezávislý na lidské vůli, popř. takový, který projevené lidské vůli odporuje.³⁷ Právní norma užívaná v právu veřejném je právní norma nepodmíněná. V právních normách tak převážně absentuje hypotéza (nepodmíněná právní norma perfektní), nebo následně i sankce (nepodmíněná právní norma imperfektní).³⁸

1.2 Právní prameny a právní úprava

1.2.1 Dosažení společných (integračních) cílů

V rámci evropské ekonomické spolupráce jsou za účelem dosažení společných (integračních) cílů stanovena práva a povinnosti fyzických a právnických osob prostřednictvím normotvorby členských států a mezinárodní organizace. Unie se na normotvorbě podílí buď výlučně prostřednictvím norem s přímým a bezprostředním účinkem (nařízení), či prostřednictvím legislativní kooperace s členskými státy, kdy je splnění cílů integrace dosahováno nepřímo, změnou národních právních norem (směrnice).

³⁴ Nepojmenovaná smlouva (*contractus innominati*). KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 144. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

³⁵ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 144. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

³⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, s. 23. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

³⁷ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 53. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

³⁸ Tradičně se užívá spojení hypotéza jako podmiňující skutková část, dispozice jako normativní část a sankce. KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, s. 154. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

K oblastem soukromého práva, ve kterých se Unie snaží dosáhnout společných integračních cílů lze řadit zejména oblast hospodářské soutěže (čl. 101–106 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla pro vnitřní trh; oblast ochrany spotřebitele (čl. 12 SFEU), kdy Unie stanoví zejména požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele, které jsou Uní brány v úvahu při vymezování a provádění jiných politik a činností Unie; oblast práva obchodních korporací [čl. 50 odst. 2 písm. f) SFEU], kdy Unie stanoví jak podmínky zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností na území členského státu, tak i podmínky vstupu zaměstnanců mateřského podniku na řídicí nebo dozorčí místa těchto zastoupení, poboček nebo dceřiných společností; oblast obchodních závazků včetně finančních služeb (čl. 114 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla k vytvoření a fungování vnitřního trhu; oblast duševního vlastnictví (čl. 118 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla k vytvoření evropských práv duševního vlastnictví, která zajistí jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii; oblast ochrany osobních údajů (čl. 16 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla o ochraně fyzických osob při zpracovávání osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a členskými státy; oblast pracovních vztahů (čl. 153 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla za účelem zlepšování především pracovního prostředí, pracovních podmínek; či zastupování a kolektivní obrany zájmů pracovníků a zaměstnavatelů; oblast práva občanského (čl. 81 SFEU), kdy Unie stanoví zejména pravidla k rozvoji justiční spolupráce v občanských věcech.

Konkrétní cíle Unie ve vztahu ke spotřebitelům jsou zejména zřetelné z právní úpravy společné zemědělské politiky, jejímž cílem je mj. zajistit spotřebitelům dodávky za rozumné ceny³⁹, a dále pak z právní úpravy hospodářské soutěže, kdy jsou dovoleny dohody nebo kategorie dohod mezi podniky, rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků, jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie, které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících.⁴⁰ V rámci ochrany spotřebitele Unie zejména přispívá k podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele prostřednictvím pravidel k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů, a to opatřeními přijatými podle čl. 114 v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu a opatřeními, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států.⁴¹

³⁹ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 39.

⁴⁰ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 101.

⁴¹ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 169.